

LIVSLÄNGD HOS GOLVMATERIAL

Branschgemensam informationsbilaga till GBR:s Byggardeklaration, pkt 5.3 Livslängd - mars 2001

ALLMÄNT

Det är i princip omöjligt att ge ett exakt svar på livslängden hos ett specifikt golvytmaterial då livslängden beror av en rad oberoende faktorer som sammantaget ger golvmaterialet dess totala livslängd.

Det finns inte heller någon entydig definition på hur utslitet ett golvmaterial får vara för att dess liv skall vara "slut". Ett tydligt tecken på detta är t ex att förvaltningsbolagens intervaller för utbyte av "utslitna" golvmaterial blir längre då ekonomin i förvaltningen av byggnader stramas åt trots att materialen i praktiken slits lika snabbt/ långsamt som tidigare.

Bedömningen av hur pass mycket materialets finish och funktion får försämrats innan materialet ersätts varierar dessutom mellan olika typer av lokaler/förvaltare. Bedömningen av golvet slitage kan dessutom göras utifrån olika kriterier, t ex avnötning av slitskiktet, mängden punktskador, klackmärken och permanenta fläckar över ytan, frånvaron av "lyster" och "finish" etc.

Slitaget på ett golvmaterial varierar dessutom avsevärt över golvytan. I dörröppningar, gångstråk, nedanför trappor och vid t ex en arbetsbänk slits materialet mångdubbelt snabbare än i t ex ett hörn där ingen persontrafik förekommer.

Utöver ovanstående påverkas golvytmaterialets livslängd av bl a följande faktorer:

BYGGNADSRELATERADE FAKTORER

Placering i byggnaden

På t ex entréplanet är slitaget större än på våningar högre upp i byggnaden vilket ställer

högre krav på golvet underhåll och slitstyrka för att inte livslängden skall förkortas.

Entréns utformning

Korrekt utformade avtorkningszoner i entrén är en väsentlig faktor för att förlänga golvet livslängd.

Trafikintensitet och typ av belastning

I t ex bostäder är livslängden hos ett golvmaterial lagt i ett sovrum flera gånger längre än om samma material läggs i köket eller hallen.

Rutiner för skötsel och underhåll

En korrekt utförd skötsel och ett riktigt underhåll av golvet är förutsättningar för ett långt "golvliv". Med felaktig skötsel kan ett golv t ex städas sönder på några månader.

Installation

För att erhålla maximal livslängd på golvmaterialet krävs att produkten monteras enligt tillverkarens anvisningar samt att installationen görs på ett underlag och i sådan miljö som föreskrivs för produkten i fråga. Ett alltför fuktigt underlag kan t ex bryta ned komponenter i lim och ytmaterial så att golvkonstruktionens funktionella livslängd förkortas drastiskt.

GOLVRELATERADE FAKTORER

Tekniska produkttegenskaper

Idag finns Europaharmoniserade provningsmetoder och produktstandarder för de flesta golvmaterialtyper. Golv tillverkare kan med hjälp av de olika provningsmetoderna (t ex nötningsstålighet, verkan av rullande stolshjul, delamineringshållfasthet och fläckhårdighet) klassa in sin produkt i olika bruksklasser. Systemet med bruksklasser ger användaren en snabb och överskådlig bild av golvmaterialets beständighet och lämplighet i olika miljöer.

Bruksklasserna är indelade i *Domestic* (bostäder), *Commercial*, (kontor/kommersiella

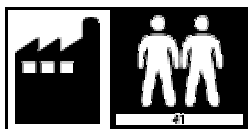
LIVSLÄNGD HOS GOLVMATERIAL (forts)

Branschgemensam informationsbilaga till GBR:s Miljödeklaration, pkt 5.3 Livslängd - mars 2001

lokaler) och *Light Industrial* (lätt industri) med 3 – 4 intensitetsnivåer inom varje klass.

Genom att installera ett material i en lokal med lägre belastning än vad den klassificerats för kan materialets livslängd förlängas (och vice versa). Det livslängdsintervall som anges nedan förutsätter att produkten nyttjas enligt angiven belastningsklass.

Uppgifter om bruksklass samt vilka provningsmetoder som använts och resultat som erhållits redovisas på leverantörens produktdatablad. Nedan ser du exempel på den typ av symboler som används för att beskriva bruksklass och intensitetsnivå:

Renovering

Vissa golvmaterial kan renoveras när de slitits så att funktion och utseende inte längre är godtagbart. Trägolvet kan slipas och t ex lackeras/olja behandlas på nytt flera gånger, linoleum kan slipas och ges en förnyad behandling med vax/polish, PUR-skikt på plastgolv kan renoveras och på många golvmaterial kan de delar av golvytan som utsatts för särskilt högt slitaget ersättas med nytt material. På så sätt kan ett slitet golvmaterial ges nytt liv.

ÖVRIGA FAKTORER

Ett specifikt golvs livslängd, dvs hur länge det får ligga innan det rivs ut, bestäms även av faktorer som t ex design och trender, vilket ofta är den primära orsaken till att golvmaterial byts ut: villaägaren tycker att golvets färg och

mönster är omodernt eller inte passar till de nya tapeterna, det nya företaget som flyttat in i lokalerna vill profilera sig genom att välja en särskild typ av golv osv.

SAMMANFATTNING - YTMATERIAL

Mot bakgrund av ovanstående framgår att det i praktiken är omöjligt att i förväg ange ett golvymaterials livslängd. De väsentligaste faktorerna att ta hänsyn till för att ge golvet en lång livslängd är i enlighet med ovanstående en korrekt projektering (dvs "rätt golv på rätt plats") samt avpassade metoder och rutiner för skötsel och underhåll. Under dessa förutsättningar ligger den tekniska livslängden på golvmaterial från välkända leverantörer normalt i intervallet 15 - 30 år. (Vid livscykelanalys av golvmaterial används ofta standardvärdet 20 år). För golv som kan renoveras kan dock livslängden ökas flera gånger genom reparation, omslipning och förnyad ytbehandling

LIM & GOLVAVJÄMNING

Livslängden hos lim, spackel- och avjämningsmassa påverkas primärt av andra faktorer än ovan angivna. För lim och golvavjämning finns standardiserade provningsmetoder vilka ger information om egenskaper som påverkar produktens livslängd (motståndskraft mot rullande stolhjul, fläk- och draghållfasthet, intryckshållfasthet etc). Uppgifter om vilka provningsmetoder som använts samt de resultat som erhållits redovisas på leverantörens produktdatablad.

Under förutsättning att produkterna används enligt tillverkarens anvisningar (blandning, applicering, max tillåten fukthalt i underlaget etc) och under sådana belastningssituationer som de är avsedda för, överstiger produkternas livslängd normalt ytmaterialets livslängd.

- o -